בראשונה

*כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם, ובזמן שהן מרובין רצין ועולין בכבש כל הקודם את חבירו בארבע אמות זכה ואם היו שניהן שוין הממונה אומר להן "הצביעו", ומה הן מוציאין? אחת או שתים, ואין מוציאין אגודל במקדש. מעשה שהיו שניהם שוין ורצין ועולין בכבש ודחף אחד מהן את חבירו ונפל ונשברה רגלו וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפיים *ארבע פייסות היו שם וזה הפיים הראשון : **גמ'** והא מעיקרא מאי טעמא לא תקינו לה רבנן פייסא? מעיקרא סבור כיון דעבודת לילה היא לא חשיבא להו ולא אתו, כיון דחזו דקאתו ואתו לידי סכנה תקינו לה פייסא, והרי איברים ופדרים דעבודת לילה היא ותקינו לה רבנן פייסא? *סוף עבודה דיממא היא, האי נמי תחלת עבודה דיממא היא *דאמר ר' יוחנן "קידש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש שכבר קידש מתחילת עבודה"? אימא שכבר קידש מתחילה לעבודה. איבא דאמרי מעיקרא סבור כיון דאיכא 'אונס שינה' לא אתו, כיון דחזו דאתו וקאתו נמי לידי סכנה תקינו לה רבנן פייסא, והרי איברים ופדרים דאיכא אונס שינה ותקינו לה רבנן פייסא? שאני מיגנא ממיקם; ותקנתא להך גיסא הואי תקנתא להאי גיסא הואי דתניא *מי שזוכה בתרומת הדשן (*יזכה) בסידור מערכה ובשני גזירי עצים אמר רב אשי שתי תקנות הוו : מעיקרא סבור לא אתו, כיון דחזו דקאתו ואתו נמי לידי סכנה תקינו לה פייסא, כיון דתקינו לה פייסא לא אתו, אמרי מי יימר דמתרמי לן, הדר תקינו להו "מי שזוכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה ובשני גזירי עצים" כי היכי דניתו וניפייסו : ובזמן שהן מרובין כו' : אמר רב פפא פשיטא לי: ארבע אמות דארעא לא, "רצין ועולין בכבש" תנן, קמייתא נמי לא, רצין ועולין בכבש תנן, והדר "כל הקודם את חבירו", דביני ביני נמי לא דלא מסיימא מילתא, פשיטא לי דגבי מזבח תנן- בעי רב פפא ארבע אמות שאמרו: בהדיה אמה יסוד ואמה סובב

או

רש"י

בראשונה כל מי שרוצה לתרום · כל כהן שהיה מאותו בית אב רוצה לתרום הדשן שחרית תורם ולא היה פיים לדבר : **ובזמן שהן מרובין** · הבאים לתרום זה אומר אני תורם וזה אומר אני תורם זה היה משפטו : **רצין ועולין בכבש** · שהיא שלשים ושתים אורך : **וכל הקודם בהן** · ליכנס לתוך ארבע אמות עליונות של כבש הסמוכות לראש המזבח זכה לתרום וזהו גורלם : **ואם היו שניהם שוים** · בכניסתן אין אחד מהן זוכה לתרום אבל מעתה כולם באין להטיל גורל, ומהו הגורל? הממונה על הפייסות אומר לכולם : **הצביעו** · הוציאו אצבעותיכם כל אחד יראה אצבעו כדמפרש לקמן בפרקין מקיפין ועומדין בעגולה, בא הממונה ונוטל מצנפת מעל ראש של אחד מהן וממנו פיים מתחיל למנות ומוציא כל אחד ואחד אצבעו למנין והממונה אומר כל שהמנין כלה בו הוא זוכה ומוציא מפיו מנין או מאה או ששים, הרבה יותר משהיו שם הכהנים ומתחיל למנות מזה שנטל מראשו המצנפת וסובב והולך ומונה (א) וחוזר חלילה עד סוף המנין ומי שהמנין כלה בו הוא הזוכה וכן לכל הפייסות : **אחת או שתים** · בגמרא פריך לה עלה : **ואין מוציאין אגודל במקדש** · בגמרא מפרש מפני הרמאין כשיקרב המנין לכלות ויבינו למי יכלה יוציא זה העומד לפניו שתי אצבעות כדי שימנה בשני בני אדם וימהר המנין לכלות בו והממונה לא יבין לפי שאדם יכול להרחיק אגודל מן האצבע הרבה ונראין כאצבעות ב' בני אדם : **אלא בפיים** · זה שפירשנו : **ארבע פייסות היו שם** · ד' פעמים ביום נאספים לפיים : **גמ' והא** · עבודה זו של תרומת הדשן : **מעיקרא** · קודם שאירע תקלה במרוצתם : **מ"ט לא תקינו לה פייסא** · ככל שאר עבודות דמתני' דתנינן שכל תחילתן בפיים היתה : **מעיקרא סבור** · בית דין : **כיון דעבודת לילה היא** · הואיל והוכשר בלילה לא חשיבא ליה לכהנים ולא אתו לאינצויי עלה : **והא הקטרת איברים** · שהוא כשר כל הלילה ותנן גבי פייסות דמתני' (לקמן דף כה·) "מי מעלה איברים לכבש, ומן הכבש למזבח" : **סוף עבודה דיממא היא** · שהוא גמרו של קרבן שנשחט ביום וזורק דמו ביום לכך חשובה בעיני הכהנים לבא לריב עליה : **למחר אין צריך לקדש** · אם לא יצא מן המקדש ואפי' לרבי דאמר בשחיטת קדשים (זבחים דף יט:) לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים מודה הוא דמקרות גבר עד לפרא לא פסלה לינה : **מתחלת עבודה** · אלמא תחלת עבודה קרי לה : **אימא שכבר קידש מתחילה** · לשם עבודה : **שאני מיגנא ממיקם** · נוח לו לאדם לנדד שינה מעיניו מליכך לישן עד סוף הלילה מלהיות עומד ממטתו בהשכמה שהיא תרומת הדשן : **ותקנתא להאי גיסא הואי** · קושיא היא וכי מפני תקלה שאירעה נתקן לה פיים : **ואם להאי גיסא הואי** · בשביל סידור המערכה ושני גזירי עצים שהתורם הוא המסדר וכיון דכולן בכהן אחד יש כאן עבודות חשובות ומעיקרא בעו פיים : **שני גזירי עצים** · שני בקעיות עצים ארוכים כמדת רוחב המערכה ונותן אותן ממעל עצי המערכה ומקרא יליף לה לקמן (דף כו:) ובער עליה הכהן עצים ובער על המערכה העצים שני גזירי עצים דהא קרא במערכה משתעי רישיה דקרא והאש על המזבח תוקד בו וגו' וכל מוקדה שבענין לשון 'מערכה מדורה' היא : **אמרי מי יימר דמתרמי** · לא חשיבא עלייהו למיטרח עלה מספיקא : **דארעא** · ארבע אמות קרקע הסמוכות קודם עלות לכבש : **קמייתא נמי לא** · ארבע ראשונות שברגל הכבש : **דביני ביני** · לברור ארבע אמות בתוך שלשים ושתים (ב) (לכך) : **לא מסיימין** · לא יהא בהן סימן : **פשיטא לי** · דארבע דכבש גבי מזבח תנן מיהו הא מיבעי לי דקי"ל בזבחים (דף סב:) שהכבש פורח אמה על כניסת היסוד ואמה הסובב נמצאו ארבע (ג) הסמוכות (לכבש) לתחילת יסוד מזבח מלמטה הן שם לסמיכת גג המזבח שהוא משוך מנגד היסוד (מזבח) הראשון שתי אמות ומבעיא ליה ד' אמות דמתני' לגג המזבח נקט להו דהיינו בהדי אמה יסוד ואמה סובב:

או

תוספות

בראשונה כל מי שרוצה לתרום כו' · שאני מיגנא ממיקם · תימה לי אמאי לא משני דעבודת איברים ופדרים כשירה ביום ולהכי תקינו רבנן פייסא דלא ליתו לאינצויי כיון דכשירה ביום וחביבא להו דהכתי ליכא אונס שינה וי"ל דשפיר פריך דהא כל מי שמעלה איברי תמיד של בין הערבים מכבש למזבח היה צריך להיות ניעור בלילה עד שיתעכלו שאם יפקעו מעל מזבח שיחזירם למערכה ולהכי פריך דא"ל לא חביבי להו ולא שכיחי דאתו בשבילה שיהו צריכין להיות ניעורין זימנין עד חצות כדי לאהדורי פוקעין דידהו :

שתי תקנות הוו · תימה לי מנא ליה דשתי תקנות הוו לימא מעיקרא סבור דלא אתו כיון דחזו דאתו וקאתו נמי לידי סכנה והוצרכו לתקן פייסא אמרו אם נתקן פייסא א"כ יהו נמנעין מלבא דלימרו מי יימר דמתרמי לן ותקנו בההיא שעתא דתקינו פייסא כל מי שזוכה בתרומת הדשן דליזכי נמי בסידור מערכה ובסידור שני גזירי עצים וי"ל דלאו דוקא קאמר שתי תקנות בתרי זימני אלא דילמא בחד זימנא וקרי להו שפיר שתי תקנות כיון דתקנת הפיים משום דנפישי דאתו הוה ומשום חששא דילמא לא ליתו תקינו כל מי שזוכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה וכו' קרי ליה שפיר שתי תקנות אפילו אי בחד זימני דתקינו להו ואע"ג דלישנא דכיון דתקינו פייסא לא אתו משמע דבתר הכי תקינו להו אין לחוש דלא דק כולי האי בלישניה כי רב אשי מפרש הענין כאילו הוה בתרי זימני וממילא טעמא נמי בחד זימנא אי נמי כ"ל מדקתני מי שזוכה בתרומת הדשן יזכה וכו' ולא קאמר מי שיזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה וכו' שמע מינה דלאו בחד זימנא ניתקן אלא הכי הוה מעשה כיון דחזו דלא אתו ופעם אחת היה שלא באו אלא מועטין ולא היו לשם כהנים שהיו מסדרין המערכה לאחר *[שזכה מי שזכה בתרומת] הדשן או אמרו מי שזוכה בתרומת הדשן יזכה בסידור המערכה:

התם

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ד מהל' תמידין הלכה ג :

ב ב שם הלכה ה :

ג ג מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה ט :

ד ד מיי' פ"ד מהל' תמידין הלכה ה :

רבינו חננאל

פ"ב **בראשונה** כל מי שרוצה לתרום את המזבח תורם כו' לידי סכנה שהיו דוחפין ומשברין זה את זה · ומפני מה לא תקנו פיים לתרומת הדשן משום דעבודת לילה הוא ולא אתו · והרי איברים ופדרים שפקעו מעל המזבח בלילה שמחזירין ע"ג המזבח דעבודת לילה היא ותקינו [לה] פיים . ודחינן האי סוף עבודה דיממא הוא · הא נמי תחלת עבודת היום היא. דא"ר יוחנן קדש ידיו לתרומת הדשן למחר אין צריך לקדש· שכבר קדש מתחלת עבודה · ודחי' אימא שכבר קדש מתחילה לעבודה · ולעולם עבודת לילה היא ואיכא דאמרי כו'. ופשוטה היא · שני מיגנא ממיקם המחויר אברים ופדרים יושב ושומר ועדיין לא ישן · והמבקש להרים תרומת הדשן כבר ישן ורוצה עכשיו לעמוד משנתו וקשה הוא המבקש לעמוד משנתו מסי שיושב ומשמר וברעתו אחר שעה לישן· ואמרי' וכי מפני שהיו באין הרבה ומשברין זה לזה על זה היתה תקנת הפיים·לא היתה התקנה אלא מפני שלא היו באין · הלא תראה שהוסיפו לה עבודות אחרות דתניא מי שזוכה בתרומת הדשן זוכה בסידור מערכה ובשני גזירי עצים · (אמר רב) אמר רב אשי ב' תקנות היו מעיקרא סבור לא אתו כו' · פשוטה היא· כל הקודם לחברו בתוך ארבע אמות זכה · *) י' דברים נאמרו בירושלים כו' בבא קמא בסוף פ' מרובה מידת תשלומין כו' ואוקימנא ד' אמות של כבש הסמוכות למזבח ואיבעיא אמה יסוד ואמה סובב מכלל ארבע אמות הללו הן

*) מתיבות י' דברים וכו' עד פי' תשלומין כו' שייך לדף כ"ג סוף ע"א.

תוספות ישנים

בזמן שהן מרובין רצין בכבש כו' · ותימה כיון דעבודה היא כדאמרי' בגמרא א"כ איך רצין והאמרינן בירושלמי דברכות גבי תפלה מי שעומד ומתפלל צריך להשוות רגליו תרין אמורין ר' סימון ורבי לוי חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים מאן דאמר ככהנים שהיו מהלכין עקב בצד גודל דכתיב (שמות כ) לא תעלה במעלות על מזבחי פי' כיון שבשעת הילוך מיישרין רגליהן כל שכן בשעת תפלה מעומד ואין נראה לומר דרצין עקב בצד גודל קאמר ושמא כיון שלא [היו] עדיין עסוקין בעבודה כמו בהולכת אברים לכבש יכולין לרוץ א) אי נמי רצין עקב בצד גודל שלא להראות כמו עושה כן אלא כי כן צריך לו לילך בשעת עבודה כדפי' : **הממונה** אומר להם הצביעו · פי' שיהיו מכוונים שיניהם מנין אחד י' או כ' או מ' וימנו בזה א' בזה ב' בזה ג' כל המנין ואותו שיסיימו בו המנין שכוונו יתרום ואם תאמר אם כן יש למאי שהממונה ידע כטוב היכן יסיים המנין וכל מי שרוצה בו יתרום יש לומר שהממונה היה מוגה ולא היו אומרים לו המנין שכוונו שיניהם וכן פי' בערוך : **הרי** איברים ופדרים דלילא ותקינו להו רבנן פייסא פי' ולא חיישינן דילמא לא אתו אלא תיקנו פיים ותימה וכי אותן של אברים ופדרים מספק הן באין והא אמרינן לקמן בפירקין (דף כו) הזוכה בתמיד של שחר הוא שזוכה בתמיד של בין הערבים ואפי' למאי דבעי למימר שחוזרין ומפייסין לתמיד של בין הערבים קאמר לקמן דמאפרת אתו א"כ היו כן יודעין מבעוד יום מי המעלה אברים למזבח ומה ענייכם לתרומת הדשן שלא היו יודעין מבעוד יום ואומר רבי דסבירא ליה לתלמודא דאפילו היו עושין הפיים של תרומת הדשן מבעוד יום יש לחוש כי גם אותו שזוכה בפיים יפשע ולא יעמוד כיון שהאחרים לא יקימוהו משנתו כי לא יעמודו ואם (לא) היו הושבין בפיים של תרומת הדשן אם כן לא יעשוהו בלילה [ויתאשמו] מבעוד יום וליכא למיחש למידי אלא ש"מ שלא כשיעשו לפיים מבעוד יום יש לחוש שמא יפשע כיון שלא יעמידוהו אחרים משנתו ולכן לא תיקנו בו פיים מתחילה ולהכי פריך הכי אברים ופדרים כו' שזכה בהן האחר מבעוד יום ותיקנו ועוד דלמאן דאמר מוספין קודמין לבזיכין משמר היוצא מקריב תמיד של שחר ומשמר הנכנס מקטיר בזיכין כדמוכח בסוף הלילה (דף נו:) [וא"כ] אין ענייכם לתמיד של שחר כלום ואין יכולין להיות בפיים השני כלל אבל למ"ד בזיכין קודמין למוספין אתי שפיר דאע"ג דתמיד קרב שחרית ובזיכין בחמה כדמוכח בריש תמיד נשחט (דף נח:) משום דהוו בזיכין בפיים חשיב להו כתמיד של שחר ועוד כי נראה שמותר לעשותן לאלתר שחרית אחר התמיד דהא לקמן בפרק הממונה (דף לד:) משמע שהיה להם להיות בין תביתין לנסכים משום דגמירי הוקה מהכיתין אי לאו דכתב ביום ביום לאחר ואהני להקדים נסכים לבזיכין אלמא סמוך לנסכים לאלתר מותר לעשותן קודם חמה והא דאמרי' בזיכין בחמה היינו שלא יתעכבו יותר אבל לכתחילה יכול להקריבן שחרית אחר נסכי תמיד וכן מוספין בשבת דאמרינן בתמיד כשהם נראה לפרש שלכתחילה אין לעכבן יותר אבל קודם לכן מותר להקריבם לכתחילה מדמצלינן צלותא דמוספי בתלת שעי קמייתא לכתחילה · לשון רבי · וא"ת למה אין עושין בפיים שני כמו שהיו עושין אחר הקטרת אברי התמיד שהיה בבקר והבזיכין אחרי כן אפילו למ"ד בזיכין קודמין למוספין כדמשמע לקמן בפרק הממונה יש לומר שכל עניני הקטרת והעלאות היו בפיים אחד וגם יכולין להקטיר בזיכין בשחרית כדפי' רבי : **ותקנו** בו פיים · ולא חיישינן שמא יפשע ולא יקיץ משנתו ומשני שאני מיגנא כו' · וא"ת מכל מקום עיקר הקטרת אברים ופדרים ביום היא כדתנן בתמיד של בין הערבים שקרב בשמונה ומחצה וי"ל שפעמים מתאחרין הרבה ואיכא למיחש שמא ישן ויפשע בהקטרתן ומשני שאני מיגנא וכו' : **תקנתא** לאידך גיסא הואי · פי' בקונטרס שמקשה שלצורך שני גזירין וסידור מערכה תקנו הפיים ואין נראה כי מה קושיא זו מ"מ היתה [התקנה] לשם תרומת הדשן [גם כן] ור"ת פי' תקנתא להך גיסא וכי תקנו פיים בשביל שהיו מרבין לא יתר והוסיפו זה את זה תקנתא להך גיסא הואי שלא היו באין עד שתיקנו שיזכה בסידור מערכה ובשני גזירין כו' : **יזכה** בסידור מערכה שהיה בלילה · כדמשמע בתמיד ושני גזירין היה ביום כדמשמע בפירקין (דף כו:) **קבייתא** נמי לא רצין ועולין בכבש תנן · ואי לא עלו אלא ד' אמות לא הוה תני רצין ועולין וה"ר יוסף פי' רצין ועולין לכבש משמע שהיו עולין יחד ואם כן אם יוזו הראשון פסיעה אחת ממקומו יזכה בשביל זה :

א) כצ"ל יכולין לרוץ ומכאן נראה לר' דהא דאמרי' בסוכה (נ"ב ב') אמרו עליו על בנה של מרתא בת בייתוס שהיה נוטל כו' והיה הולך עקב בצד גודל שלא להראות כמו עושה כן אלא כו'. ועי' ש"י

ויפקדם

מסורת הש"ס

תמיד כח·

[לקמן כה·]

[לקמן כו:]

[שם כח·] זבחים כ· כה: ע"ש

[לקמן כו: כח·]

[נ"ל זכה]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הצביעו כו' והממונה האצבעות וחוזר חלילה: (ב) שם ד"ה דביני ביני . תיבת לכך נמחק : (ג) שם ד"ה פשיטא. ארבע של כבש הסמוכות לתחילת יסוד מזבח :

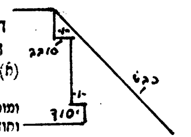

נושא
איך זוכים
לתרומת הדשן-
בראשונה
התורם נבחר
על ידי ריצה
על הכבש
ובגלל זה-
תיקנו פייס

נושא/מגמה
ב' לשונות
להסביר למה
לא תיקנו
פייס מעיקרא

נושא
ד' אמות
[illegible]
המזבח